

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **K. H.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. Z. S., advokátkou so sídlom v B., proti žalovaným **2/ SR – Múzeu Slovenského národného povstania** so sídlom v Banskej Bystrici, Kapitulská č. 23, **3/ A., a.s.** so sídlom v B., **4/ L. P.**, bývajúcej v S., zastúpenej JUDr. F. V., advokátom so sídlom v B., **5/ M. H.**, bývajúcej v B., **6/ G. J.**, bývajúcej vo S., **7/ M. B.**, bývajúcemu v B., **8/ L. B.**, bývajúcej v B., žalovaní 5/ až 8/ zastúpení JUDr. D. V., advokátkou so sídlom v B., **9/ Ing. E. F.**, bývajúcej v L.

a

v právnej veci žalobcov **1/ L. P.**, bývajúcej v S., **2/ K. B.**, bývajúcej v B., **3/ G. J.**, bývajúcej vo S., **4/ M. B.**, bývajúceho v B., **5/ L. B.**, bývajúcej v B., **6/ Ing. E. F.**, bývajúcej v L., proti žalovaným **1/ B. s.r.o.**, so sídlom v B., **2/ SR - Múzeu Slovenského národného povstania** so sídlom v Banskej Bystrici, Kapitulská č. 23,

o vydanie veci,

vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 17 C 72/1992, v konaní o dovolaní žalobcu K. H. proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. februára 2010, sp. zn. 16 Co 4/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. februára 2010, sp. zn. 16 Co 4/2008 v prvom výroku, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu K. H. zamietol, **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Dovolanie žalobcu K. H. smerujúce proti štvrtému výroku **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Banská Bystrica 19. marca 1992 sa žalobca K. H. (ďalej len „žalobca“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 72/1992, po úprave petitu a pripustení jeho rozšírenia uznesením z 12. októbra 2007 č.k. 17C 72/1992-318, domáhal I./ proti B. s.r.o. so sídlom v X (pôvodne žalovanému 1/) a žalovanej 2/ vydania spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti $\frac{1}{2}$ k nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa v katastrálnom území X , vedenej Katastrálnym úradom v Banskej Bystrici, Správou katastra Banská Bystrica na LV č. X. ako parcela č. X., zastavaná plocha a nádvorie o výmere $x \text{ m}^2$ (ďalej len „spoluvlastnícky podiel k parcele X.“), II./ proti žalovanej 3/ vydania spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti $\frac{1}{2}$ k nehnuteľnosti, nachádzajúcej sa v katastrálnom území X , vedenej Katastrálnym úradom v Banskej Bystrici, Správou katastra Banská Bystrica na LV č. X. ako parcela č. X., zastavaná plocha a nádvorie o výmere $x \text{ m}^2$ a na ňom stojacej budovy, súp. č. X. (ďalej len „spoluvlastnícky podiel k parcele X. s budovou“) a III./ určenia, že dohoda o vydaní veci, uzavretá medzi žalovanou 3/ a žalovanými 4/ až 9/, ktorej predmetom bolo vydanie spoluvlastníckeho podielu k parcele X. s budovou, na základe ktorej bol povolený vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaných 4/ až 9/ 1. októbra 2001 pod č. V. (ďalej len „dohoda o vydaní veci“), je neplatná, keď ešte podaním z 28. apríla 2003 vzal žalobu proti pôvodne žalovanému 1/ späť a navrhol konanie voči nemu zastaviť. Okresný súd konanie proti tomuto účastníkovi zastavil podľa § 96 O.s.p. uznesením z 2. augusta 2007 č.k. 17C 72/1992-253. Žalobca žalobu v časti, v ktorej sa domáhal vydania spoluvlastníckych podielov s budovou odôvodnil tým, že hoci si ako oprávnená osoba na vydanie nehnuteľnosti podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách (ďalej len „zákon č. 87/1991 Zb.“) svoj nárok proti žalovaným 2/ a 3/ ako povinným osobám uplatnil podľa § 6 ods. 1 písm. k/ zákona č. 87/1991 Zb. v zákonnej lehote, žalované 2/ a 3/ si svoju povinnosť podľa § 5 uvedeného zákona nesplnili. Určenia neplatnosti dohody o vydaní veci sa domáhal z dôvodu, že žalovaná 3/ túto dohodu uzavrela s neoprávnenými osobami. Podľa jeho názoru kúpna zmluva z 2. februára 1948, na základe ktorej mali právni predchodcovia žalovaných 4/ až 9/ nadobudnúť spoluvlastnícky podiel k parcele X. a

spoluvlastnícky podiel k parcele X. s budovou (ďalej len „kúpna zmluva“) bola absolútne neplatnou pre nedostatok jeho veku ako predávajúceho v čase jej uzatvorenia, z ktorého dôvodu právni predchodcovia žalovaných 4/ až 9/ nemohli nadobudnúť ani spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou do svojho vlastníctva, preto nie sú oprávnenými osobami v zmysle zákona č. 87/1991 Zb.

Žalobou podanou na Okresnom súde Banská Bystrica sa žalobcovia 1/ až 6/ (ďalej len „žalobcovia“), resp. právni predchodcovia žalobcov, v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 79/1992, domáhali proti A., a.s. ako povinnej osobe, vydania spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X. s budovou, ktorý mali nadobudnúť ich právni predchodcovia titulom kúpnej zmluvy z 2. februára 1948 od žalobcu. Okresný súd toto konanie uznesením zastavil na základe späťvzatia žaloby z dôvodu uzavretia dohody o vydaní veci (por. čl. 157 spisu sp. zn. 17 C 72/1992).

Žalobou podanou na Okresnom súde Banská Bystrica 31. marca 1992 sa žalobcovia, resp. právni predchodcovia žalobcov v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 83/1992 domáhali proti žalovanému 1/, alternatívne žalovanej 2/ ako povinným osobám, vydania spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X., ktorý podiel mali nadobudnúť ich právni predchodcovia titulom kúpnej zmluvy z 2. februára 1948 od žalobcu. Žalobu odôvodnili tým, že hoci si ako oprávnené osoby na vydanie nehnuteľnosti podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. svoj nárok voči žalovanému 1/ ako povinnej osobe uplatnili riadne podľa § 6 ods. 1 písm. k/ v zákonnej lehote, žalovaný 1/ si svoju povinnosť podľa § 5 uvedeného zákona nesplnil.

Okresný súd Banská Bystrica na pojednávaní konanom 7. septembra 1995 vo veci sp. zn. 17 C 72/1992 uznesením podľa § 112 ods. 1 O.s.p. spojil na spoločné konanie, konanie vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 83/1992 s konaním vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 72/1992 (por. zápisnicu o pojednávaní na čl. 42).

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom zo 17. októbra 2007 č. k 17 C 72/1992-336 I./ uložil žalovanej 3/ povinnosť vydať žalobcovi spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou, II./ určil, že dohoda o vydaní veci uzatvorená medzi žalovanou 3/ a žalovanými 4/ až 9/ je neplatná, III./ zamietol žalobu žalobcu proti žalovanej 2/ v časti vydania spoluvlastníckeho

podielu k parcele č. X. a IV./ zamietol žalobu žalobcov proti žalovaným 1/ a 2/, ktorou sa domáhali vydania spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X.. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozhodnutie v prvom výroku, ktorým žalobe žalobcu vyhovel, odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním mal preukázané, že podľa zákona č. 87/1991 Zb. bol žalobca oprávnenou osobou (§ 3 ods. 1), výzvu žalovanej 3/ ako povinnej osobe (§ 4) adresoval v zákonnej lehote (§ 5), bol daný reštitučný dôvod (§ 6 ods. 1 písm. k/) a nešlo o prípad, kedy sa nehnuteľnosť nevydáva (§ 8). Vyhovujúce rozhodnutie v druhom výroku odôvodnil tým, že je potrebné, aby osoba, ktorej má byť uložená povinnosť vydať vec (v prejednávanej veci žalovaná 3/, ktorá bola v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 87/1991 Zb. držiteľom parcely č. X.), bola v čase realizácie súdneho rozhodnutia považovaná za vlastníka, a teda osobou povinnou podľa § 4 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb. na vydanie veci, z ktorého dôvodu bol daný naliehavý právny záujem žalobcu na určení neplatnosti dohody o vydaní veci podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Neplatnosť dohody o vydaní veci, uzavretej podľa § 5 ods. 3 zákona č. 87/1991 Zb. videl v § 39 Občianskeho zákonníka, pretože na jej základe bola povinnou osobou vydaná vec osobám, ktoré nespĺňali znaky oprávnenej osoby podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb., keďže do svojho vlastníctva nenadobudli spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou, ktorý bol predmetom kúpnej zmluvy, a to z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, keď jej platnosť bola sporná už v čase uzavretia dohody o vydaní veci, o čom účastníci tejto dohody vedeli. Dohodu o vydaní veci považoval za neplatnú aj z dôvodu obchádzania účelu zákona a rozporu s dobrými mravmi (§ 3 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru súdu prvého stupňa žalovaná 3/ ako povinná osoba nenakladala s vecami v súlade s § 9 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb., podľa ktorého sú právne úkony uzavreté v rozpore s týmto ustanovením zo zákona neplatnými. Okresný súd zároveň uviedol, že na preskúmaný prípad sa nevzťahoval § 5 ods. 5 zákona č. 87/1991 Zb., ktorý rieši len situácie, kedy povinná osoba vydala celú vec oprávnenej osobe bez toho, aby uspokojila nároky iných oprávnených osôb (spoluvlastníkov), v ktorom prípade sa opomenuté oprávnené osoby (spoluvlastníci) môžu podľa tohto ustanovenia domáhať vydania veci priamo voči osobe, ktorej už bola vec povinnou osobou vydaná na základe dohody o vydaní veci, a nie voči povinnej osobe, čo však nie je preskúmaný prípad, v ktorom došlo k vydaniu veci neoprávneným osobám. Zamietnutie žaloby žalobcu proti žalovanej 2/ v treťom výroku okresný súd odôvodnil chýbajúcim reštitučným dôvodom podľa § 6 zákona č. 87/1991 Zb. a zamietnutie žaloby

žalobcov proti žalovaným 1/ a 2/ vo štvrtom výroku tým, že žalobcovia nie sú oprávnenými osobami na vydanie veci podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu proti tretiemu výroku a na odvolanie žalovanej 5/ a žalobcov 1/ až 5/ proti druhému a štvrtému výroku rozsudku okresného súdu, rozsudkom z 25. februára 2010, sp. zn. 16 Co 4/2008 rozsudok súdu prvého stupňa I./ v druhom výroku zmenil tak, že žalobu žalobcu o určenie neplatnosti dohody o vydanie veci zamietol, II./ v treťom výroku potvrdil, III./ vo štvrtom výroku v časti, v ktorej okresný súd žalobu žalobcov proti žalovanému 1/ (B., s.r.o.) zamietol potvrdil a IV./ vo štvrtom výroku v časti, v ktorej okresný súd žalobu žalobcov proti žalovanej 2/ (SR – Múzeum Slovenského národného povstania) zamietol zmenil tak, že uložil žalovanej 2/ povinnosť vydať žalobcom 1/ až 6/ spoluvlastnícky podiel k parcele č. X.. Rozsudok okresného súdu v prvom výroku, proti ktorému účastníci odvolanie nepodali, zostal nedotknutý a nadobudol právoplatnosť. Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že kúpna zmluva z 2. februára 1948 je absolútne neplatným právnym úkonom z dôvodu nedostatku veku žalobcu v čase jej uzavretia. Na rozdiel od súdu prvého stupňa mal však za to, že nepožiadanim žalobcu o výmaz v 32-ročnej lehote od dátumu vkladu (9. februára 1948), sa vlastníckmi sporných nehnuteľností stali právní predchodcovia žalovaných 4/ až 9/, ktorí boli ako vlastníci zapísaní v pozemkovej knihe aj v čase znárodnenia. Na základe uvedeného krajský súd zamietol žalobu žalobcu o určenie neplatnosti dohody o vydaní veci. Uviedol, že žalovaná 3/ v súlade so zákonom č. 87/1991 Zb. ako povinná osoba uzavrela so žalovanými 4/ až 9/ ako oprávnenými osobami dohodu o vydaní veci. Z rovnakého, vyššie uvedeného dôvodu (nepožiadanie žalobcu o výmaz vykonaného zápisu vlastníckeho práva) nepovažoval krajský súd podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. za oprávnenú osobu na vydanie spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X. žalobcu. Preto rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho treťom výroku potvrdil a zároveň zmenil jeho rozhodnutie vo štvrtom výroku tak, že uložil žalovanej 2/ povinnosť vydať žalobcom spoluvlastnícky podiel k parcele č. X.. Na rozdiel od súdu prvého stupňa mal za to, že bol daný reštitučný dôvod podľa § 6 ods. 1 písm. k/ zákona č. 87/1991 Zb., keďže došlo k znárodneniu v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi. Napokon, rozhodnutie v potvrdzujúcom výroku, ktorým krajský súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby žalobcov proti žalovanému 1/ ohľadom vydania

spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X. odôvodnil krajský súd uzavretou hospodárskou zmluvou medzi žalovaným 1/ a žalovanou 2/, ktorou došlo k prevodu práva hospodárenia pozemku, z ktorého dôvodu povinnou osobou nie je žalovaný 1/, ale žalovaná 2/, hoci v čase doručovania výzvy žalovanému 1/ nebola táto zmena zaznamenaná v evidencii nehnuteľností, čo však nemôže byť na ujmu žalobcov.

Proti prvému a štvrtému výroku rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca podľa § 238 O.s.p. s poukazom na § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu v prvom výroku zmeniť a žalobe v tejto časti vyhovieť a vo štvrtom výroku zmeniť a žalobu žalobcov zamietnuť. Poukázal na nesprávne právne posúdenie otázky určenia, kto bol vlastníkom sporných nehnuteľností v čase znárodnenia a otázky oprávnenej osoby podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. Podľa jeho názoru je on oprávnenou osobou na vydanie veci, nakoľko kupujúci nenadobudli vlastnícke právo titulom kúpnej zmluvy z 2. februára 1948 z dôvodu jej absolútnej neplatnosti, preto žalovaní 4/ až 9/ nemôžu byť oprávnenými osobami podľa zákona č. 87/1991 Zb. Nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu ohľadom nepodania žaloby o výmaz v 32-ročnej lehote, ktorú možnosť ani nemohol využiť, keďže došlo k zmene politických pomerov a vlastníkom sporných nehnuteľností sa stal Československý štát, pričom žaloba o výmaz mohla smerovať len voči tej osobe, ktorej zápis sa navrhuje vymazať, teda v preskúmvanej veci proti kupujúcim z kúpnej zmluvy, ktorí však už vlastníkmi neboli a išlo tak o právnu i faktickú nemožnosť podať takú žalobu. Uviedol, že k znárodneniu došlo k 1. januáru 1948 na základe Dekréту prezidenta republiky v spojení s vyhláškou ministerky výživy a Výmerom povereníctva potravinárskeho priemyslu z roku 1951 bol určený len rozsah znárodnenia, teda čo konkrétne malo patriť do majetkovej podstaty znárodňovaného podniku, pričom k tomuto dátumu boli nehnuteľnosti znárodnené jemu, z ktorého dôvodu už ani nemohol platne kúpnu zmluvou vo februári 1948 previesť vlastnícke právo k predmetu kúpnej zmluvy. Odvolaciemu súdu vytýkal, že sa nevyjadril k časovému momentu znárodnenia, hoci je potrebné rozlišovať deň znárodnenia, ktorý explicitne vyplýva zo zákona, t.j. 1. január 1948 a deň vzniku majetkovej krivdy podľa zákona č. 87/1991 Zb., ktorý definovaný nie je. Uviedol, že žaloba o výmaz ani nebola potrebná z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, na ktorú neplatnosť je súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti. K zamietnutiu žaloby o určenie neplatnosti dohody o vydaní veci uviedol, že určenia neplatnosti tejto dohody sa domáhal s ohľadom

na skutočnosť, že žalovaná 3/ už v katastri nehnuteľnosti nebola evidovaná ako vlastníčka, keďže spoluvlastnícky podiel previedla dohodou o vydaní veci na žalovaných 4/ až 9/. Poukázal na správne rozhodnutie prvostupňového súdu v tejto časti, na ním uvádzané dôvody neplatnosti dohody o vydaní veci počas konania a na zmatečnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, keď právoplatné rozhodnutie prvostupňového súdu v prvom výroku o uložení povinnosti žalovanej 3/ vydať mu spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou odporuje rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým jeho žalobu o určenie neplatnosti dohody o vydaní veci zamietol.

Žalovaní 4/ až 8/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu poukázali na vecne správne rozhodnutie krajského súdu. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhli dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaní 2/, 3/ a 9/ sa k dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je čiastočne dôvodné a čiastočne neprípustné.

Dovolanie žalobcu smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý obsahuje viacero výrokov. Dovolateľ v dovolaní vymedzil rozsah dovolania tak, že dovolanie smeruje proti prvému a štvrtému výroku napadnutého rozhodnutia.

K dovolaniu žalobcu proti prvému výroku rozsudku krajského súdu :

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p., dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. O takýto rozsudok v danom prípade ide.

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom podaného dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Dovolacie dôvody, ktorými bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov len v prípadoch uvedených v § 242 ods. 2 O.s.p. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľ v dovolaní nenamietal ako dovolací dôvod vadu konania podľa § 237 O.s.p. a existencia tejto vady nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Dovolací súd sa vzhľadom na zákonnú povinnosť, zaoberal i tým, či konanie bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Existencia ani takejto vady nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľ namietal, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V ďalšom sa preto dovolací súd zameral na posúdenie danosti tohto dovolacieho dôvodu.

Právne posúdenie veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval opodstatnenosť dovolania žalobcu smerujúceho proti prvému výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho druhom výroku tak, že žalobu žalobcu o určenie neplatnosti dohody o vydaní veci zamietol.

Predmetom tejto preskúmvanej časti konania bolo žalobcom uplatnené určenie neplatnosti dohody, ktorou žalovaná 3/ vydala spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou podľa zákona č. 87/1991 Zb. žalovaným 4/ až 9/. Naliehavosť právneho záujmu na určenie neplatnosti dohody o vydaní veci videl žalobca v skutočnosti, že žalovaná 3/ už nie je evidovaná v katastri nehnuteľnosti ako vlastníka predmetných nehnuteľností, hoci podľa § 4 zákona č. 87/1991 Zb. je povinnou osobou na vydanie veci. Odvolaciemu súdu vyčítal nesprávne právne posúdenie otázky oprávnenej osoby podľa zákona č. 87/1991 Zb. v spojení s nesprávnym právnym posúdením otázky, kto bol vlastníkom spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X. s budovou v čase znárodnenia.

Okresný i krajský súd dospeli k rovnakému právnomu záveru ohľadom určenia absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy z 2. februára 1948. Zhodne uzavreli, že kúpna zmluva (vrátane vkladového povolenia) bola z dôvodu nedostatku veku žalobcu v čase jej uzavretia absolútne neplatným právnym úkonom. Rozdielne však posúdili otázku, kto bol vlastníkom veci v čase znárodnenia a následne, kto bol osobou oprávnenou podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb. na jej

vydanie. Okresný súd dospel k záveru, že z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy bol v čase znárodnenia vlastníkom žalobca, ktorý bol aj osobou oprávnenou v zmysle § 3 zákona č. 87/1991 Zb., a preto keď žalovaná 3/ uzavrela dohodu o vydaní veci so žalovanými 4/ až 9/, uzavrela ju s neoprávnenými osobami. Naproti tomu krajský súd mal za to, že žalovaní 4/ až 9/ boli osoby oprávnené na uzavretie dohody o vydaní veci. Podľa jeho názoru, tým, že žalobca nepodal v 32-ročnej lehote od dátumu vkladu vlastníckeho práva na základe neplatnej kúpnej zmluvy žalobu o výmaz zrušenia vykonaného zápisu vlastníckeho práva, sa vlastníckmi stali právní predchodcovia žalovaných 4/ až 9/, ktorí boli ako vlastníci zapísaní v pozemkovej knihe aj v čase znárodnenia a boli preto osobami oprávnenými podľa § 3 zákona č. 87/1991 Zb., s ktorými správne žalovaná 3/ uzavrela dohodu o vydaní veci.

Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu v prvom výroku nemožno považovať za vecne správny.

S poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2011 sp. zn. I.ÚS 244/2011-50 Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že účelom reštitučných zákonov je zmiernenie majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v rozhodujúcom období, pričom výklad a aplikácia reštitučného zákona musí v prvom rade napĺňať jeho účel, a preto je neprípustné, aby v otázke ustálenia oprávnenej osoby boli založené na bezprávi, spočívajúcom vo formalistickom akceptovaní deklaratorného zápisu v pozemkovej knihe, nezodpovedajúceho skutočnému stavu vlastníctva majetku v čase jeho znárodnenia. Najvyšší súd Slovenskej republiky nespochybňuje správnosť záverov krajského súdu, že podľa uhorského obyčajového práva v spojení so zákonom č. 141/1950 Zb. spôsobom dosiahnutia nápravy nesprávnej evidencie vlastníctva k nehnuteľnostiam v pozemkovej knihe bolo podanie žaloby skutočným vlastníkom o tzv. „výmaz“ nesprávne evidovaných vlastníkov a zákonná možnosť podania takejto žaloby uplynula v súlade s § 566 zákona č. 141/1950 Zb. 1. januára 1961. Vzhľadom na účel reštitučného zákona ako špecifickej právnej úpravy sledujúcej nápravu krívd vzniknutých v totalitnom období, ktoré sú charakteristické porušením základných ľudských práv postihnutých osôb, nie je namieste, aby posudzovanie oprávnenej osoby v reštitúcii bolo prísne formálne viazané na využitie či nevyužitie právnych foriem nápravy nesprávneho zápisu v pozemkovej knihe v rozhodnom období. Tento záver podporuje aj argumentácia dovolateľa, s ktorou sa dovolací súd stotožňuje

a v ktorej poukázal na spoločenské pomery po znárodnení a právnu a faktickú nemožnosť sa domáhať nápravy nesprávneho zápisu v pozemkovej knihe za stavu, keď po znárodnení bol ako vlastník titulom znárodnenia v pozemkovej knihe vedený už nie nepravý vlastník, ale štát. Tento záver vyplýva aj z uvedeného Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. augusta 2011 I. ÚS 244/2011, na ktorý dovolací súd v plnom rozsahu poukazuje.

Na základe uvedeného, keď krajský súd rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že kúpna zmluva je absolútne neplatnou, ale napriek daným spoločenským pomerom považoval skutočnosť, že žalobca sa nedomáhal nápravy nesprávneho zápisu v pozemkovej knihe za dôvod, že vlastními veci tak zostali právni predchodcovia žalovaných 4/ až 9/, a teda boli oprávnenými osobami na vydanie veci, z ktorého dôvodu považoval dohodu o vydaní veci za platnú, neposúdil vec správne po právnej stránke, čím bol daný dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pre ktorý bolo potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opäť sa zaoberať otázkou platnosti dohody o vydaní veci v súlade s vysloveným právnym názorom dovolacieho súdu v spojení s názorom vysloveným Ústavným súdom Slovenskej republiky vo vyššie uvedenom rozhodnutí. Zároveň bude úlohou odvolacieho súdu vysporiadať sa tiež s otázkou, čo je predmetom konania, resp. čoho sa žalobca v konaní domáhal, či vydania celých parciel, alebo len vydania spoluvlastníckeho podielu (viď. č.l. 1, 26, 200, 209, 280, 318 a 321). Zo spisu vyplýva, že žalobca počas konania žalobný petit upravoval. Súdy však o tejto úprave (čiastočnom späťvzati) nerozhodli. Dovolací súd v tejto súvislosti poukazuje na zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý zamietol žalobu žalobcu o určenie neplatnosti dohody, pokiaľ mal za to, že predmetom konania je len žalobcov spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou, nakoľko prvým výrokom súdu prvého stupňa bolo už jeho žalobe o vydanie tohto spoluvlastníckeho podielu voči žalovanej 3/ vyhovené a v tejto časti rozsudok nadobudol právoplatnosť. Okresný súd zároveň z dôvodu spätného prevodu spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X. s budovou na žalovanú 3/ druhým výrokom určil, že dohoda o vydaní veci je neplatnou, pričom rozhodnutím odvolacieho súdu bola žaloba v tejto časti zamietnutá, čím nastala procesná situácia, že jedným výrokom bolo rozhodnuté, že oprávnenou osobou na vydanie veci je žalobca a žalovaná 3/ má

vydať spoluvlastnícky podiel k parcele č. X. s budovou žalobcovi a druhým výrokom, že oprávnenými osobami sú žalovaní 4/ až 9/ a dohoda o vydaní veci nie je neplatná a žalovaná 3/ správne vec vydala žalovaným 4/ až 9/.

K dovolaniu žalobcu proti štvrtému výroku rozsudku krajského súdu :

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 240 ods. 1 prvej vety O.s.p., účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Aby dovolanie malo právne účinky, t.j., aby na jeho základe vznikli procesné vzťahy, s ktorými ráta Občiansky súdny poriadok, musí vyhovovať požiadavkám, ktoré tento predpis stanovuje. V ustanovení § 240 ods. 1 prvej vete O.s.p. je určená tiež subjektívna podmienka prípustnosti dovolania tým, že subjektom legitimovaným na podanie dovolania je účastník. Na podanie dovolania je teda procesne legitimovaný subjekt, ktorý bol účastníkom konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu.

Podľa § 90 O.s.p., účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

V prejednáwanej veci - časti konania týkajúcej sa žaloby žalobcov proti žalovaným 1/ a 2/ - o vydanie spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X., ktorú vec súd prvého stupňa (okrem iných) spojil na spoločné konanie s rovnakou vecou dovolateľa (a to napriek tomu, že pre takéto spojenie neboli dané predpoklady), dovolateľ nie je žalobcom ani žalovaným, t.j. nie účastníkom konania v tejto časti. Zo súdneho spisu síce vyplýva, že dovolateľ sa v tomto konaní (už pred jeho spojením) taktiež domáhal vydania spoluvlastníckeho podielu k parcele č. X., avšak o jeho žalobe smerujúcej proti žalovanému 2/ (SR - Múzeu Slovenského národného povstania) bolo právoplatne rozhodnuté druhým výrokom odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý žalobu žalobcu v tejto časti zamietol. Proti tomuto výroku

odvolacieho súdu dovolateľ nepodal dovolanie, pretože nie je podľa § 238 ods. 1 O.s.p. procesne prípustné, nakoľko ide o potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu. V dovolaní však poukázal na nesprávnosť a nezákonnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v jeho druhom výroku s tým, že proti tomuto výroku nepodáva dovolanie, nakoľko nie je procesne prípustné, ale podáva podnet na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, ktorý však krajská prokuratúra Banská Bystrica odložila po „zistení“ (nesprávnom - pozn. dovolacieho súdu), že dovolanie smeruje proti celému rozhodnutiu odvolacieho súdu, t.j. vrátane jeho druhého výroku. Dovolací súd tak nemá možnosť preskúmať správnosť rozsudku odvolacieho súdu v jeho druhom výroku.

Odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Ustanovenie § 218 ods. 1 O.s.p. platí pre konanie na dovolacom súde obdobne (§ 243b ods. 5 O.s.p.).

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dovolateľ nie je osobou oprávnenou na podanie dovolania proti štvrtému výroku odvolacieho súdu (pričom druhý výrok odvolacieho súdu, týkajúci sa dovolateľa nie je možné podriaďiť dovolaciemu prieskumu), nakoľko ho podal proti výroku odvolacieho súdu, ktorým tento súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti, v ktorej nebol účastníkom konania.

Z vyššie uvedeného dôvodu preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že i keď je dovolanie v danej veci z objektívneho hľadiska prípustné (smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorý vykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 O.s.p.), dovolateľ nie je subjektívne oprávnený napadnúť ho dovolaním, a preto jeho dovolanie v tejto časti podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. odmietol ako podané niekým, kto naň nie je oprávnený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodov vyššie uvedených rozsudok odvolacieho súdu v prvom výroku zrušil a vec vrátil tomuto súdu v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie a dovolanie žalobcu proti štvrtému výroku rozsudku odvolacieho súdu odmietol ako procesne neprípustné.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. decembra 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

